

AVRUPA YÜKSEK DENETİM KURUMLARI TEŞKİLATI (EUROSAI) KONGRESİ ARDINDAN (*)

1- Giriş

Avrupa Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı'nın (EUROSAI) ikinci Kongresi İsveç Milli Denetim Bürosunun evsahipliğinde, 14-17 Haziran 1993 tarihinde Stockholm'de yapılmıştır. Kongreye otuz altı ülke Sayıştayından gelen temsilciler yanında NATO ve Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı (INTOSAI) tarafından görevlendirilen gözlemciler de katılmıştır.

2- Heyet

Türk Sayıştay'ı, bu Kongreye Sayıştay Başkanı M. Vecdi Gönül başkanlığında, Sayıştay Üyesi ve Genel Sekreteri Şemsettin Azizoğlu, Sayıştay Üyesi Necdet Kesmez ve Uzman Denetçi Cevad Gürer'den oluşan bir heyetle katılmıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sayıştay Başkanı Nail Atalay da "Başkan Özel Danışmanı" sıfatıyla heyetimizde yer almıştır.

Kongrenin başında ve sonunda, Genel Kurul olarak toplanılmış, aradaki oturumlar ise "Özelleştirme" ve "Sayıştay Denetiminden Sonuç Alınması" konularının görüşülmesine ve karara bağlanmasına ayrılmıştır. Bu toplantılarda yapılan görüşmeler ve varılan sonuçlar aşağıda özet olarak sunulmaktadır.

3- Genel Kurul Oturumları

İlk Genel Kurul Oturumunu İsveç Milli Denetim Bürosu Başkanı Bay Mundebo açmış ve adı geçenin teklifi üzerine oturum Başkanlığına İtalya Sayıştay Başkanı Bay Carbone seçilmiştir.

Bu oturumda "Kongrede İzlenecek Usullere İlişkin Kurallar" kabul edildikten sonra, konu oturumlarının oturum başkanları ve raportörleri seçilmiştir: **Özelleştirmeye** ayrılan birinci konunun oturum başkanlıklarına Sir John Bourn (İngiltere) ile Bay Pavel Hussar (Çek Cumhuriyeti) ve raportörlüklerine Bay James Marshall (İngiltere) ile Bay Vladimir Ezr (Çek); **Sayıştay Denetiminden Sonuç Alınması**'na ayrılan ikinci konunun oturum başkanlıklarına Bay Andre Middelheek (Avrupa Topluluğu) ile M. Vecdi Gönül (Türkiye) ve raportörlüklerine de Bay Charles John Carey (Avrupa Topluluğu) ve Necdet Kesmez (Türkiye) seçilmişlerdir.

Daha sonra EUROSAI'nın 1991 ve 1992 yıllarına ilişkin Faaliyet Raporu ve Mali Raporları, Teşkilat Genel Sekreteri Bay Carretero (İspanya) tarafından; Hollanda ve Türkiye Yüksek Denetim Kurumları tarafından hazır-

(*) Sayıştay Dış İlişkiler Grubu tarafından hazırlanmıştır.

lanmış olan aynı dönemlere ait Denetim Raporları ise Bay Henk E. Koning (Hollanda) tarafından sunulmuş, açılan müzakere sonunda sözü edilen raporların onaylanmasına karar verilmiştir.

Oturum Başkanı Bay Carbone Teşkilat Tüzüğü'nün bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin Yönetim Kurulu teklifini gündemin 10. maddesi olarak üyelerin görüşlerine sunmuş ancak Dr. Zavelberg'in (Almanya) konunun önemini ve zamanın yeterli olmadığını öne sürerek yaptığı teklif doğrultusunda, bu konunun müzakeresinin 16 Haziran Çarşamba gününe ertelenmesine karar verilmiş, bu tarihte yapılan müzakereler sonunda ise tüzük değişikliği Yönetim Kurulunun teklifi doğrultusunda karara bağlanmıştır.

Yapılan değişiklikle, Yönetim Kuruluna Kongrece seçilen dört üyenin görev süresi üç yıldan altı yıla çıkarılmış ve bu üyeliklerden ikisinin her üç yılda bir yenilenmesine imkan sağlanmış olmaktadır. Söz konusu değişiklikle Yönetim Kurulunun dört üyesinin her kongrede değişmesi önlenerek Kurulda devamlılığın sağlanması amaçlanmıştır.

İsveç Milli Denetim Bürosu Başkanı Bay Mundebo'nun açtığı İkinci Genel Kurul Oturumunda, 1996 yılında yapılacak Kongrenin Prag'da yapılmasına ilişkin Çek YDK Başkanı Bay P. Hussar'ın teklifi uygun bulunarak kabul edilmiştir.

Yönetim Kurulu üyeliklerine, yapılan Tüzük değişikliği doğrultusunda, Hollanda ve Polonya, Teşkilat Denetçiliğine ise Türkiye ve Portekiz seçilmiştir.

Tüzük değişikliği uyarınca her kongrede iki üyelik için seçim yapılması gerekmektedir. Bu kuralın geçiş döneminde uygulanabilmesi için Tüzüğü'nün bu dönemi düzenleyen 20. maddesi ile süreleri dolan dört Yönetim Kurulu üyesinden ikisinin yeniden ve fakat üç yıl için seçilmeleri hükmü getirilmiştir. Bu dört üye arasında bulunan Fransa ve İngiltere yeni dönem için aday olmadıklarını bildirdiklerinden diğer iki üye Macaristan ile İtalya üç yıl için yönetim Kuruluna seçilmiş olmaktadırlar. Tüzüğü'nün aynı maddesi ile Fransa ve İngiltere'nin gelecek üç yıl için Yönetim Kuruluna gözlemci olarak katılmaları imkanı sağlanmıştır.

Diğer bir değişiklikle EUROSAT üyesi olan INTOSAT (Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı) Yönetim Kurulu Üyesi YDK'ları Başkanları EUROSAT Yönetim Kurulu toplantılarına gözlemci sıfatıyla katılabileceklerdir.

Oturumda ayrıca 1993 - 1996 dönemi Bütçesi ile üye ülkelerin katkı payları görüşülmüş ve yapılan değişikliklerle kabul edilmiştir.

Diğer Oturumlar :

4- Devletin Değişen İşlevleri ve Denetimin Rolü Açısından Özelleştirme

Kongrede görüşülen iki konudan birisi olan "Devletin Değişen İşlevleri ve Denetimin Rolü Açısından Özelleştirme" teması daha önce (1992 Nisan) Prag'da yapılan hazırlık seminerinde ele alınmıştı. Kongrede ise konu Bay P. Hussar'ın yönettiği müzakere oturumunda görüşüldükten sonra, Raporörlerce hazırlanan metin Sir J. Bourn tarafından yönetilen karar oturumunda üyelerin görüşüne sunulmuştur. Bu metin üzerinde açılan müzakere sonunda:

(i) Devlet emvalinin elden çıkarılmasının uygun biçimde denetimi için Yüksek Denetim Kurumlarının (YDK), bağımsızlıklarını idame ettirmek kaydı ile Anayasal açıdan mümkün olan ilk aşamada özelleştirme sürecinde rol almalarının gerekli olduğu ve,

(ii) Yüksek Denetim Kurumlarının bu rolünün, özelleştirmenin sonucu üzerinde sonradan görüş vermek yetkilerini sınırlamamak koşulu ile, planlama aşamasında istişari görüş bildirmeye kadar uzanabileceği,

karara bağlanmıştır.

Diğer taraftan,

(i) Üye ülkeler arasında uygulama benzerlikleri ve hatta farklılıkları da gözönünde bulundurularak,

- hukuk sisteminin yeterliliği,
- işletme mevcutlarının mülkiyetinin tespiti ile ilgili sorunlar,
- işletmenin mevcutlarının ve ticari nitelikli faaliyetinin değerlendirilmesi,
- satışın koşulları (satışa iştirak olup olmadığı ve rekabet esaslarına dayalı olup olmadığı hususları da dahil),

iç kontrol mekanizmalarının yeterliliği gibi konuların ele alındığı ve uzmanlara hitap edecek seminerlerin yapılmasının gerekli olduğu;

(ii) Devlet mülkiyetinde kalan işletmelerin daha fazla ticari nitelik kazanmalarının doğurduğu denetim sorunları ile özelleştirme faaliyetlerini düzenlemek üzere kurulan örgütlerin çalışmaları hakkında alınan derslerin ve edinilen deneyimlerin aktarılmasının YDK'lar açısından yararlı olacağı kabul edilmiştir.

5- Sayıştay Denetiminden Sonuç Alınması

Kongrenin ikinci konusu olan "Sayıştay Denetiminden Sonuç Alınması" teması, İstanbul'da yapılan hazırlık seminerinde (Mayıs 1992) ve ül-

ke tebliğlerinde ileri sürülen görüşler doğrultusunda raportörlerce, "Önemli Denetim Alanlarının Seçimi", "Elde Edilen Denetim Sonuçlarının Kamuya Sunulması" ve "Denetim Elemanlarının Nitelikleri" şeklinde üç başlık altında Kongre Tebliği olarak düzenlenmiştir. Bu Tebliğ esas alınarak yapılan müzakereler sonunda:

(i) Önemli denetim alanlarının seçimi işlemine denetim elemanlarının katılımının sağlanması;

(ii) YDK.larının denetim kriterlerinin seçimindeki şeffaflığı bu kurumların dış inanırılığı ve denetim elemanlarının işe isteklendirilmeleri açısından yararlı olacağı;

Kongrece kabul edilmiş ve,

YDK.ları arasında belirli konularda daha yoğun bilgi alışverişine duyulan gereksinim dikkate alınarak,

(i) Çeşitli YDK.larının deneyimlerinin, denetlenen ile diyalog kurma konusunda iyi uygulama örneklerinin (YDK.nun bağımsızlığı hususundaki teminat da gözönünde tutularak) derlenmesi açısından EUROSAl tarafından incelenmesine;

(ii) Denetim elemanlarının işe isteklendirilmesinin artırılması ve bu suretle denetimin niteliğinin yükseltilmesinin sağlanması amacıyla bu konudaki iyi uygulama örneklerinin teşkilatça tesisi açısından üyelerinden EUROSAl tarafından bilgi toplanmasına;

karar verilmiştir.

6- Sonuç

Avrupa Yüksek Denetim Kurumları teşkilatının İkinci Kongresi vesilesiyle Sayıştay'ımız:

üye YDK'ların mesleki konularda karşılıklı yardımlaşmasının ve teknik işbirliğinin gerekliliği ile önemini ve karşılıklı bilgi ve deneyim alışverişinin yararlarını bir kez daha müşahade etmiş; Özelleştirme ve denetimden sonuç alma konularında kendi durumunu gözden geçirmek ve yeniden değerlendirmek imkanını bulmuştur.